

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
pentru controlul constituționalității unor prevederi din
Hotărîrea Guvernului nr.309 din 17 mai 1995* și a Hotărîrii Guvernului
nr.445 din 13 mai 1999**

Nr.63 din 23.11.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.135-136/75 din 09.12.1999

* * *

* M.O., 1995, nr.31-32, art.255.

** M.O., 1999, nr.53-54, art. 479.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Tatiana Berladean, deputatului în Parlament Victor Cecan, președintele Comisiei pentru control și petiții, autorul sesizării, viceministrului justiției Olga Poalelungi, reprezentantul Guvernului, în prezența Victoriei Cojocar, viceministru al educației și științei, Nicolae Ghenciu, consilier juridic la Ministerul Educației și Științei, călăuzindu-se de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității prevederilor pct.1 alin. unu, pct.2 și pct. 3 din Hotărîrea Guvernului nr.309 din 17 mai 1995 "Cu privire la Nomenclatorul specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova și Planul de înmatriculare în 1995 a elevilor și studenților în instituțiile de învățământ din Republica Moldova cu finanțarea din bugetul republican" (în continuare - Hotărîrea Guvernului nr. 309) și Hotărîrii Guvernului nr.445 din 13 mai 1999 "Cu privire la Nomenclatorul specializărilor pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova" (în continuare - Hotărîrea Guvernului nr. 445).

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului Victor Cecan, depusă la 19 iulie 1999, în conformitate cu art.24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a) și alin. (3), art.38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 27 iulie 1999 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării prealabile au fost solicitate puncte de vedere Parlamentului, Președintelui republicii, Guvernului, Ministerului Educației și Științei și Ministerului Justiției.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și argumentele expuse de părți,

Curtea Constituțională
a constatat:

La 17 mai 1995 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr.309 "Cu privire la Nomenclatorul specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova și Planul de înmatriculare în 1995 a elevilor și studenților în instituțiile de învățământ din Republica Moldova cu finanțarea din bugetul republican".

Conform pct. 2 din Hotărîre, Nomenclatorul aprobat constituie parte componentă a standardului de stat în domeniul pregătirii cadrelor de înaltă calificare și este obligatoriu pentru toate instituțiile de învățământ din republică, indiferent de subordonare, forma de

proprietate și gospodărire.

La 13 mai 1999, în scopul implementării standardelor educaționale de stat în domeniul pregătirii cadrelor în instituțiile de învățămînt superior și asigurării economiei naționale cu specialiști calificați, Guvernul adoptă Hotărîrea nr. 445 "Cu privire la Nomenclatorul specializărilor pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățămînt superior din Republica Moldova."

În pct. 2 din hotărîre se stabilește că specializările, termenele de instruire și titlurile aprobate prin această hotărîre și obținute de către absolvenții instituțiilor de învățămînt superior se introduc începînd cu anul de studii 1999-2000 pentru toate tipurile instituțiilor de pregătire a cadrelor din republică, indiferent de subordonare, forma de proprietate și de gospodărire.

Prin pct.3 din Hotărîre au fost abrogate alin. doi din pct. 6 și anexa nr.1 la Hotărîrea Guvernului nr.309.

Autorul sesizării, invocînd art.6 și 35 din Constituție, apreciază prevederile hotărîrilor Guvernului nr.309 și nr.445 drept neconstituționale. Considerînd că instituirea Nomenclatorului specialităților este oportună, el susține, totodată, că acesta trebuie să fie reglementat prin lege. Aprobînd Nomenclatorul specialităților prin hotărîrile sale, Guvernul și-a depășit competențele, încălcînd astfel art.6 din Constituție.

Examinînd argumentele expuse de părți, Curtea Constituțională relevă că, în conformitate cu art.60 alin.(1) din Constituție, Parlamentul este unica autoritate legislativă a statului, una din atribuțiile de bază ale căreia este adoptarea legilor, hotărîrilor și moțiunilor (art.66 lit.a). Potrivit art.72 alin.(3) lit.k) din Constituție, organizarea generală a învățămîntului se reglementează prin lege organică.

În baza art.35 alin.(5) din Constituție, instituțiile de învățămînt, inclusiv cele nestatale, se înființează și își desfășoară activitatea în condițiile legii.

Guvernul, ca autoritate publică centrală, asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice, adoptă hotărîri prin organizarea executării legilor (art.96 alin.(1) și art.102 alin.(2) din Constituție).

Legea nr.64-XII din 31 mai 1990 "Cu privire la Guvern"* stipulează principalele atribuții ale Guvernului în domeniul învățămîntului: asigurarea condițiilor social-economice, crearea bazei tehnico-materiale și fondurilor speciale pentru dezvoltarea învățămîntului public (art. 11 alin. (4)).

* Veștile , 1990, nr.8, art.191.

Pentru asigurarea politicii de stat în sfera învățămîntului și reglementarea organizării și funcționării sistemului de învățămînt, la 21 iulie 1995 Parlamentul a adoptat Legea învățămîntului nr.547-XIII (în continuare - Legea învățămîntului)**.

** M.O., 1995, nr.62-63, art.692.

Această Lege (art.2) stipulează că baza de drept a învățămîntului cuprinde Constituția, Concepția dezvoltării învățămîntului în Republica Moldova, Legea învățămîntului și alte acte legislative adoptate în conformitate cu ea. Prin art.7 din Lege se reglementează acțiunea standardelor educaționale de stat. Astfel, sistemul de învățămînt are la bază standarde educaționale de stat, ce asigură posibilitatea de nostrificare a actelor naționale de studii. Standardele stabilesc cerințele minime obligatorii față de diversele niveluri și trepte de învățămînt. Modul de elaborare, aprobare și introducere a standardelor educaționale de stat este stabilit de Guvern. Standardele educaționale constituie baza aprecierii obiective a nivelului de pregătire generală și profesională a absolvenților, indiferent de tipul și forma de învățămînt.

Considerînd necesară implementarea standardelor educaționale de stat

în domeniul învățămîntului superior, Guvernul a aprobat, prin Hotărîrea nr.309, Nomenclatorul specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățămînt superior, iar prin Hotărîrea Guvernului nr.445 - Nomenclatorul specializărilor pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățămînt superior, prin pct.3 al căreia a fost abrogat Nomenclatorul stabilit prin Hotărîrea Guvernului nr.309 din 17 mai 1995.

Verificînd actele normative enumerate, Curtea Constituțională constată următoarele:

Ca bază juridică pentru emiterea Hotărîrilor nr.309 și nr. 445 a servit art.7 alin.(1) din Legea învățămîntului, care prevede implementarea standardelor educaționale de stat (de menționat că în hotărîri nu se fac referințe la baza juridică). Standardul educațional de stat, conform art.7, reprezintă cerințele minime obligatorii pentru diverse trepte și niveluri de învățămînt. Locuțiunea "Nomenclatorul specializărilor" nu se încadrează deci în noțiunea de "standard educațional de stat". Legea învățămîntului nu conține prevederi directe ce ar abilita Guvernul cu dreptul de a aproba un Nomenclator al specializărilor pentru toate instituțiile de învățămînt superior din republică. Pct.2 din Hotărîrea Guvernului nr.309 și pct.2 din Hotărîrea Guvernului nr.445 conțin dispoziții general-obligatorii, impersonale, asigurate prin forța coercitivă a statului. Întrucît Nomenclatorul specializărilor ține de organizarea generală a învățămîntului, domeniu, care, potrivit prevederilor constituționale, se reglementează prin lege organică, el urma să fie aprobat, de asemenea, prin lege organică.

Din cele expuse rezultă că Guvernul, adoptînd hotărîrile precitate, și-a depășit competențele în domeniul organizării generale a învățămîntului. Prin urmare, pct. 1 alin. unu, pct.2 și pct.3 din Hotărîrea Guvernului nr.309 și pct. 1 și pct. 2 din Hotărîrea Guvernului nr. 445 contravin Constituției.

În altă ordine de idei, Curtea relevă că, potrivit art. 31 alin. (3) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (3) și art. 6 alin. (2) din Codul jurisdicției constituționale, instanța examinează în exclusivitate chestiuni de drept. În contextul menționat, Curtea Constituțională reține că nu poate supune examinării pct. 3 din Hotărîrea Guvernului nr. 445, deoarece dispozițiile despre abrogarea unor norme anterior existente nu constituie o normă de drept.

Pentru considerentele expuse și conducîndu-se de art.135 alin. (1) lit.a), art.140 din Constituție, art 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 60 lit.c), 62 lit.a) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Declară neconstituționale prevederile pct. 1 alin. unu, pct. 2 și pct. 3 din Hotărîrea Guvernului nr.309 din 17 mai 1995 "Cu privire la Nomenclatorul specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățămînt superior din Republica Moldova și Planul de înmatriculare în 1995 a elevilor și studenților în instituțiile de învățămînt din Republica Moldova cu finanțarea din bugetul republican" și pct. 1 și pct. 2 din Hotărîrea Guvernului nr.445 din 13 mai 1999 "Cu privire la Nomenclatorul specializărilor pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățămînt superior din Republica Moldova ".

2. Sistează procesul privind controlul constituționalității pct. 3 din Hotărîrea Guvernului nr. 445 din 13 mai 1999 "Cu privire la Nomenclatorul specializărilor pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățămînt superior din Republica Moldova".

3. Prezenta Hotărîre este definitivă, intră în vigoare la data adoptării, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 23 noiembrie 1999.
Nr. 63.